

woman belonging to the low caste गमने नाशर्मः स्यादिति । अनुत्तमवर्णिनी-त्वात् JayaMa. 64. 6 (on 1.5)

अनुत्तमविषयता (anuttamaviṣaya-tā) *f.* the state of having reference to an inferior object एवं चामीणां वाक्यानाम् उत्तमानुत्तमविषयतया वा व्यवस्था द्रष्टव्या DaṇḍaVi. 309. 10.

अनुत्तमशर्मन् (anuttama-sarman) *n.* best pleasure तौ दम्पती ... देवाविवापतुरनुत्तमशर्म नित्यम् ŚaṅkaDigVi.(Mā.) 2.35.

अनुत्तमश्री (anuttama-śrī) *adj.* possessing unsurpassed splendour (जीवः) संप्राप्य सर्वश्रेष्ठमनुत्तमश्रीविभूय कर्मणि ... विरं तिष्ठति VarāṅgaC. 11.33.

अनुत्तमस्वता (anuttamasattva-tā) *f.* the state of being one with excellent strength संप्रति तु भवादृशैर्महामहीशैः कलिकालस्यातीवच्छी-कृतत्वाद्नु तमस्वतयायमेक एवामीषामष्टादशानामपि खलकुलानां भारमाचारं च विभर्ति YaśasCam. i. 443.1.

अनुत्तमसुख (anuttama-sukha) *n.* excellent happiness विरज्य संसृतेर्दानौ साधनानि विचिन्तयेत् । अनुत्तमसुखस्यापि संप्राप्तौ भृशनिर्द्वैतः PadmP. iv. 82. 4; अनुत्तमसुखावाप्तिः संतोषाद्योगिनो भवेत् SarvaSiSam. 10.31.

अनुत्तमस्त्री (anuttama-stri) *f.* woman of inferior type अनुत्तमस्त्रीणां द्विताला (गतिः) AbhinBhā. ii. 167. 16 (on 12.191)

अनुत्तमहितत्व (anuttamahita-tva) *n.* the state of being that which brings about highest benefit मोक्षैकपरत्वमनुत्तमहितत्वं चोक्तम् Śrūta-Pra. ii. 331. 4 (on ii. 2.42)

अनुत्तमहिमांशुकलाञ्छित (anuttamahimāṁśukalāñchita) *adj.* associated (*lit.* covered) with the most excellent digit of the moon लक्ष्मीमनुत्तमहिमांशुकलाञ्छितं सदाविश्वकार शिवयोर्वपुरित्यभिन्नम् HarVi. 21. 55.

अनुत्तमहिमांशुकलाञ्छित (anuttamahimāṁśuka-lāñchita) *adj.* marked with a garment whose superiority (i.e. fineness) is unsurpassable, HarVi. 21.55.

अनुत्तमा (an-uttamā) *f.* I epithet of the goddess Lalitā श्रुति-स्मृतिरनुत्तमा LalitāSa. 161; II one of the epithets of Rādhā अनुत्तमा ... इत्येतत् कथितं देवि राधानामसहस्रकम् PañcaRā.(Nā.) v. 5. 19; III name of one of the divine damsels (*apsarās*) अनुत्तमा सुररूपा च ... इत्याद्यप्सरसः KalpaK. 372.29.

अनुत्तमा (anutta-mā) *adj.* (f.) not devoid of beauty मेघघटा नता जलैरनुत्तमा HarVi. 5. 121 (comm. अनुत्तमा गृहीतलक्ष्मीः)

अनुत्तमाङ्गा (an-uttamāṅgā) *adj.* (f.) devoid of a head प्राप्तामधि-प्रधानमञ्जितदोहदत्वं सेनां विधाय सुरमर्तुरनुत्तमाङ्गाम् । प्राज्यं यशः पिबतु वो मट्कक्र-वालम् HarVi. 45.34

अनुत्तमान (anutta-māna) *adj.* who has not refused honour (i.e. highly honoured) स्त्रियात्र सा मेघघटा नता जलैरनुत्तमान स्तनितं बभार या HarVi. 5.121.

अनुत्तमानन्दपद (anuttamānandapada) *n.* excellent abode of joy अनुत्तमानन्दपदप्रदानविश्रान्तिरिक्तम् ... कदर्थयन्तीह भृशं विकल्पाः YogVā. i. 30.27.

अनुत्तमानुभाव (anuttamānubhāva) *adj.* I whose valour or power is very great, whose greatness is unsurpassable अनुत्तमानुभावस्य ... अपूर्वास्त्व कीर्तयः SaraKaṅṭhā. 12. 18; II of low dignity, SaraKaṅṭhā. 12. 18.

अनुत्तमामृत (anuttamāmṛta) *n.* unsurpassed or excellent ambrosia संसाराच्चेदिरक्तासि गृहाणानुत्तमामृतम् BrĀraUBhVā. ii. 4.65.

अनुत्तमाम्भस (anuttamāmbhas) *n.* name of a *tuṣṭi* or acquiescence said to mean indifference to and abstinence from sensual enjoyment as fatiguing or involving injury to external objects भोगदोषं भावयतो विषयोपरमे या तुष्टिः सा चतुर्थी अनुत्तमाम्भ उच्यते SāṅkhyaTaKau. 435. 3 (on 50); पञ्च बाह्यास्तुष्टयः । ताश्च पारसुपारपारापारानुत्तमाम्भउत्तमाम्भ-शब्दव्यपदेश्याः SyādvāMañ. 15(165); ताश्च तुष्टयो यथाक्रमं पारं सुपारं पार-पारम् अनुत्तमाम्भ उत्तमाम्भ इति परिभाषिताः SāṅkhyaPraBh. 99. 6 (on 3. 43)

अनुत्तमाम्भसिक (anuttamāmbhas-ika) *n.* name of one of the nine *tuṣṭis* एवम् ... नव तुष्टयः, तासां नामानि शास्त्रान्तरे प्रोक्तानि, अम्भः ... नारीकमनुत्तमाम्भसिकम् SāṅkhyaKāBh. 28.20 (on 50); cf. अनुत्तमाम्भस-

अनुत्तमाम्भसिका (an-uttamāmbhasikā) *f.* name of one of the nine types of *tuṣṭiviparyayas* (i.e. reverse of acquiescence called *uttamāmbhas*) in which there is indulgence in enjoyments disregarding injury हिंसादोषमपश्यतो भोगारम्भोऽनुत्तमाम्भसिका । इति तुष्टिविपर्यया नवधा TattvSa. 132. 20.

अनुत्तमायामा (anuttamāyāmā) *adj.* (f.) of excellent or extensive extent वसतावनुत्तमायामायाम् ... आयान् नलः ... वासम् Nalo. 4.29.

अनुत्तमार्थद (anuttamārthad-a) *adj.* giving excellent fruit सधो मोक्षफलः साधो स्वात्मैव परमेश्वरः । सत्यालोकनमात्रैकपूजितोऽनुत्तमार्थदः YogVā. vi(2). 42.31.

अनुत्तमोत्तम (anuttamottama) [w. r. for अनुत्तमस्योत्तमे] Kāvyaṅnu. (He.) 81.23.

अनुत्तमोहराशि (anutta-moharāśi) *adj.* whose heap of delusion is not dispelled अनुत्तमोहराशये भवन्ति यामनाश्रिताः DeviS. 17.

अनुत्तमौजस् (anuttamaujas) *adj.* of great splendour पतङ्गविम्बं पतदम्बरोदराद् बभार मूर्ध्ना चरमक्षमाधरः । सुशिक्षिताः कर्तुमनुत्तमौजसां महान्त एवापदि पर्युपासनम् RāmC. 18.7.

अनुत्तर (an-uttara) *adj.* [f. -ā, -ī] IAI than which there is nothing higher, unsurpassed, excellent, matchless II intense, immense BI not having anything further, final, last III not belonging to the subsequent position (of a Cpd.) IIII not having anything occurring later (i. e. final in argument) C not accompanied or not conditioned by stipulation D not having control over the northern direction 2AI not high, low, inferior, mean II south, southern IIII not excellent, worse IV fixed, firm B not the subsequent (i. e. initial) IAI than which there is nothing higher, unsurpassed, excellent, matchless अत्र वै ब्रह्म न विराज्यनाथमपरायणमनुत्तरम् JaimiBr. 1.37; अर्थं तथ्यं हितं वाक्यं लघु युक्तमनुत्तमम् (v. l. उत्तरम्) । उवाच भगवान्भद्रां सुभद्राम् MahāBhā. ii. 2.5; अनुत्तराः सर्वभूतेषु भूयः संप्राप्ताः स्मः संशयं केन राजन् MahāBhā. iii. 295. 17 (but BhārBhāDī. अनुत्तराः प्रतिवाक्यरहिताः); अनुत्तरौ भविष्यामि सर्वसत्त्वानाम् LalīVi. 7.21(53); भिक्षुवः ... अनुत्तरायां सम्यक्संबोधौ बहूनि च देवताशतसहस्राणि ये तत्र संप्राप्ता अभूवन् LalīVi. 13.140(2); SaddhaPuṇ. 71.4; LakṣāSū. 3.14(4) (60.20); सर्वसत्त्वानामनुत्तरां तथा-

गतवर्णविशुद्धिम् ... अवश्यत् (सुधनः) GaṇḍVyū. 189.20; यथेकं श्रमणो गौतमोऽनुत्तरे मनुष्यधर्मे रिद्धिप्रतिहार्यं विदशैयिष्यति, वयं द्वे Divyāva. 89.19; कथमनुत्तरं कल्युत्तराणि किमर्थमनुत्तरपरीक्षा । असंस्कृतेकदेशतोऽनुत्तरं द्रष्टव्यम् AbhidhSa. 31.3; स्वार्थे हि परो नियुज्यमानः स्वार्थं एव प्रयुज्यते स आत्मन एव परिनिर्वाणार्थप्रयुक्तोऽनुत्तरां सम्यक्संबोधिमगिसंभोत्यते MaYānaSū. 4.11 (1.9); 20.10 (5.5); मोक्षस्त्वनुत्तरः AbhidhK. 4.127; पुद्गलभेदेन तिस्रो बोधय उत्पद्यन्ते । श्रावकबोधिः प्रत्येकबोधिरनुत्तरा सम्यक्संबोधिरिति AbhidhKoBh. 383.1 (on 6.67); देव जीवकोऽनुत्तरो वैद्यराजो देवस्य भ्राता GIMs. iii(2). 42.4; प्राप्य पद्भारगमिणम् । सुखसंवाह्यमनुत्तरमर्थं किं तेन नामोति PañcT. 1.43 (31.7); अनुत्तराणि विलसितानि DaśKuC. 136.13; बभूव च तयोः प्रीतिर्जायापत्योरनुत्तरा PadmP.(Ra.) 7.166; न च पुत्राङ्गसंस्पर्शात्सुखहेतुरनुत्तरः BrKathāSloSam. 5.4; 5.232; सिद्धार्थस्य ... सिद्धिसिद्धिमनुत्तरां भगवतस्तस्य प्रजातु क्रियात् EI. xvii. 318.2; xviii. 304.2; (त्वम्) उत्तमोऽनुत्तरो ज्येष्ठः MahāP. 24.43; 28.97;

क्रियतेतरां रतिरनुत्तरा गायता मधुपेन चाभिज्ञमनुत्तरागायता HarVi. 5.40; 5.74; तवावरोधः ककुभः प्रसाधिताः परिच्छदः कच्चिदनुत्तरं तरः RāmC. 5.28; भाति त्वत्तनुसंक्षेपे सत्यम्ब वपुरनुत्तरम् DeviS. 67; तदिदं सुकलं ब्रह्म ... अनुत्तरम् LakṣmIT. 8.7; 19.2; अन्यदा मुनिसामिप्ये श्रुत्वा धर्ममनुत्तरम् । प्रतीहारं जगादेति भूपतिः पुरतः स्थितम् BrKathāK. 91.5; 105.88; अनुत्तरं नाम तपो येन तप्तं हि तत् पुरा SkandP. iv. 14.17; BrahmP. 9.2; PadmP. v. 12.2; यस्तु ... धर्मं पश्यति, सोऽनुत्तरं धर्मशरीरं बुद्धं पश्यति BodhiCaPañ. 186.14; केवलं स्वस्मादनुत्तरात् स्वातन्त्र्यात् यदा स्वात्मानं संकुचितमवमासयति स एव Pratyabhi-Vi. ii. 234.3 (on iv. 1.3); प्रगल्भमगितिभङ्गीमनुत्तरामभिधाय तूष्णीमभून् UdaySuKa. 38.11; शैवो हि परमो धर्मः ... पञ्चविधः ... क्रियातपोजपध्यानज्ञाना-

त्मभिरनुत्तैः । ... सिद्धः ŚivaP. vii. 32.3 (538A.5); तत्कुलम् ... ताभ्यामपि प्रापितं कांचित् कोटिमनुत्तरां गुणसुखः कीर्त्तैर्विभूतेरपि EI. ii. 334.9; एक एव समादत्ते मोक्षश्रियमनुत्तराम् TriṣaSaPuC. iii. 3.237; i. 3.642; 'अनुत्तरं' सर्वोत्तमत्वात् AnpaSūT. 195.2; प्राप्नुहि ... नास्मादुत्तरमस्तीति अनुत्तरं केवल-ज्ञानम् JñātaDhaT. 59B.7; न सन्त्युत्तराणि प्रधानानि येभ्यस्तान्यनुत्तराणि SthānT. 307A.4; 341B.12; प्रणवं पूर्वमुच्चार्य वीजं शब्दमनुत्तरम् । हींकारं चैव क्रींकारं हंसबुद्धिमन्तरम् Rasā. 3.5; धर्मसुतिराश्रितवान् रथम् । प्रतस्थेऽरि-हिमोच्छित्त्यै रणक्षोणिमनुत्तराम् PāṇḍaC. 12.442; चेदिपसता । विततार शरैरेव प्रत्युत्तरमनुत्तरैः PāṇḍaC. 14.125; 15.213; कन्यारत्नमनुत्तरम् । शक्रेरपि नमस्कार्यं विवाहाय कथं भवेत् MalliC. 5.171; क्षान्त्यादिभिरनुत्तराः । ... नाथः ... तापसा-

श्रममागात् PārśvC. 6.168; श्रीमते नरचन्द्राय नमोऽस्तु ...। ददे मेऽनुत्तरा येनोत्तराध्ययनवाचना SamarāSam. 1.23; 4.626; 9.39; व्याख्यानसक्तमनसः ... श्रेयस्सुसंगममनुत्तरमवाप्नुवन्तु PrabhāC. 216.8; शालिमस्थापयलक्ष्मीनिस्तर-